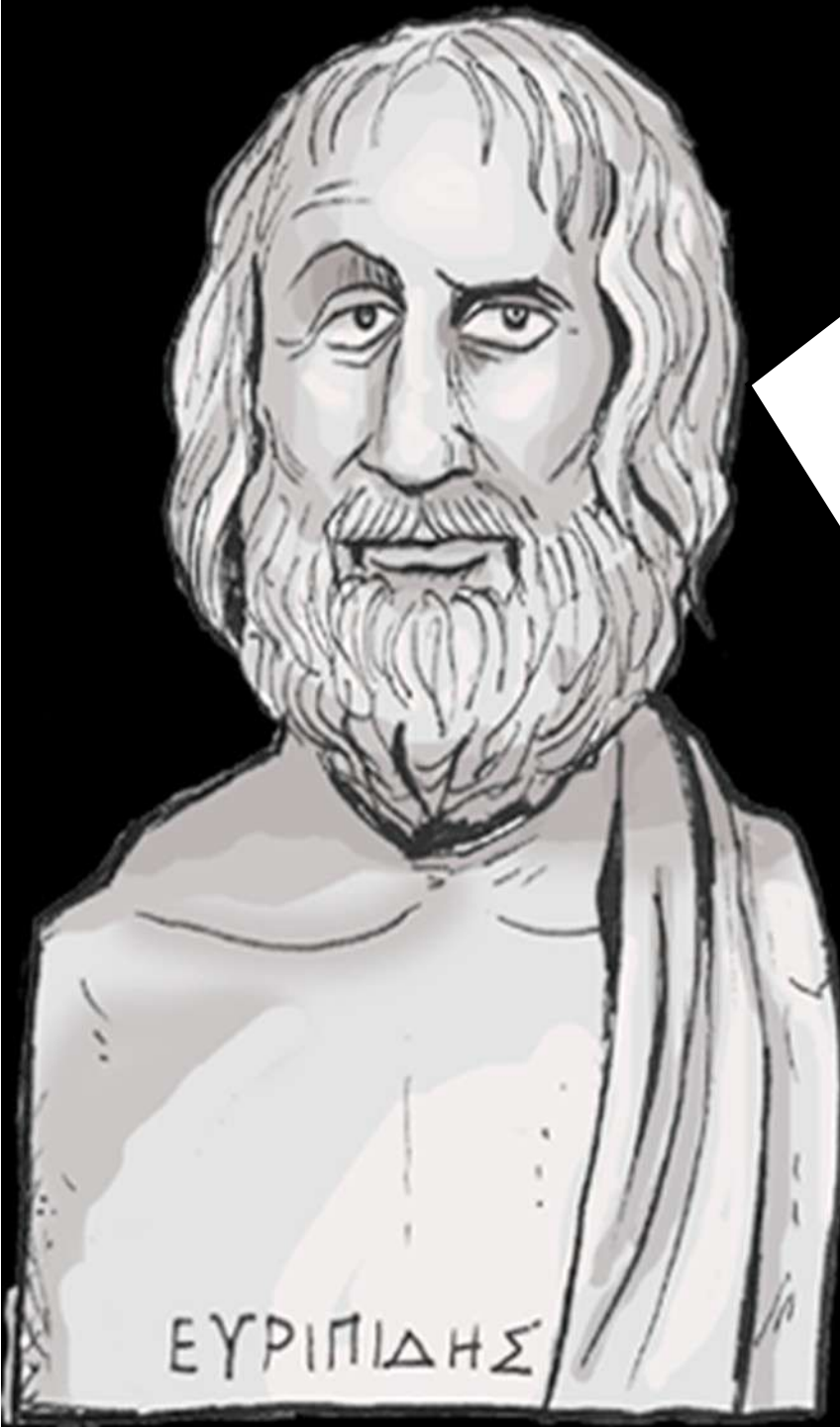

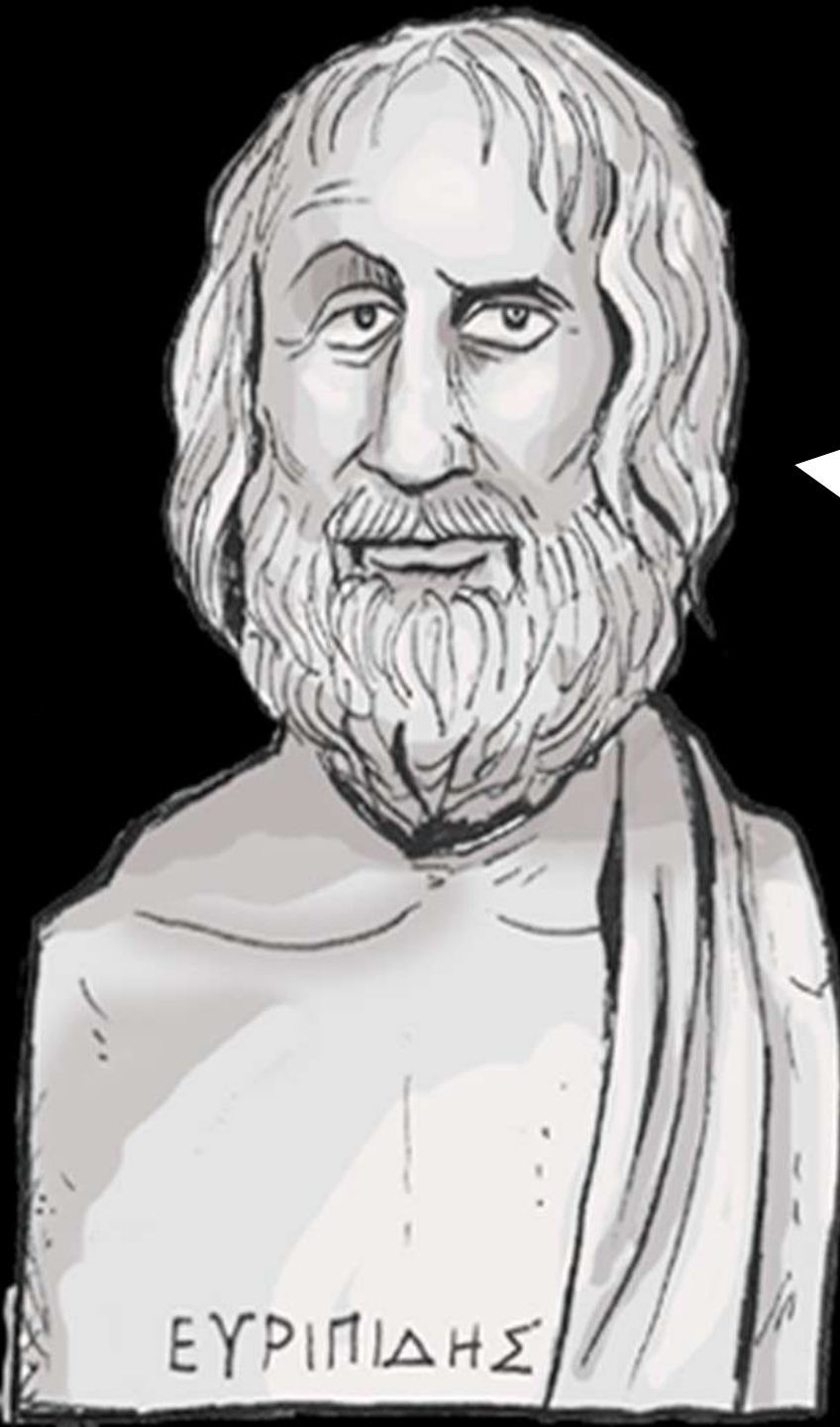
Ευριπίδη
Ελένη

Έγραψα την «Ελένη» για να καταδικάσω τον πόλεμο ως πρόξενο όλων των δεινών του ανθρώπου.

Στο παράλογο της άποψης ότι για μια γυναίκα μπορεί να εξοντωθεί ένας λαός και ένα κράτος και να σκοτωθούν χιλιάδες ανθρώπων, απαντώ με το παράλογο του «ειδώλου»: η Ελένη, με λίγα λόγια, δεν ήταν η πραγματική Ελένη, αλλά ένα ομοίωμα, ένα "σύννεφο", μια αφηρημένη ιδέα, που χρησιμοποιήθηκε ως πρόσχημα για να επικαλυφθούν τα πραγματικά συμφέροντα, για τα οποία διεξάγονται όλοι οι πόλεμοι από καταβολής της ανθρώπινης ιστορίας: πλούτος, δόξα, εξουσία, "ζωτικός χώρος".

Πρόλογος

ος

- Τα βήσωνα της Ελένης
- Η είσοδος του Τεύκρου

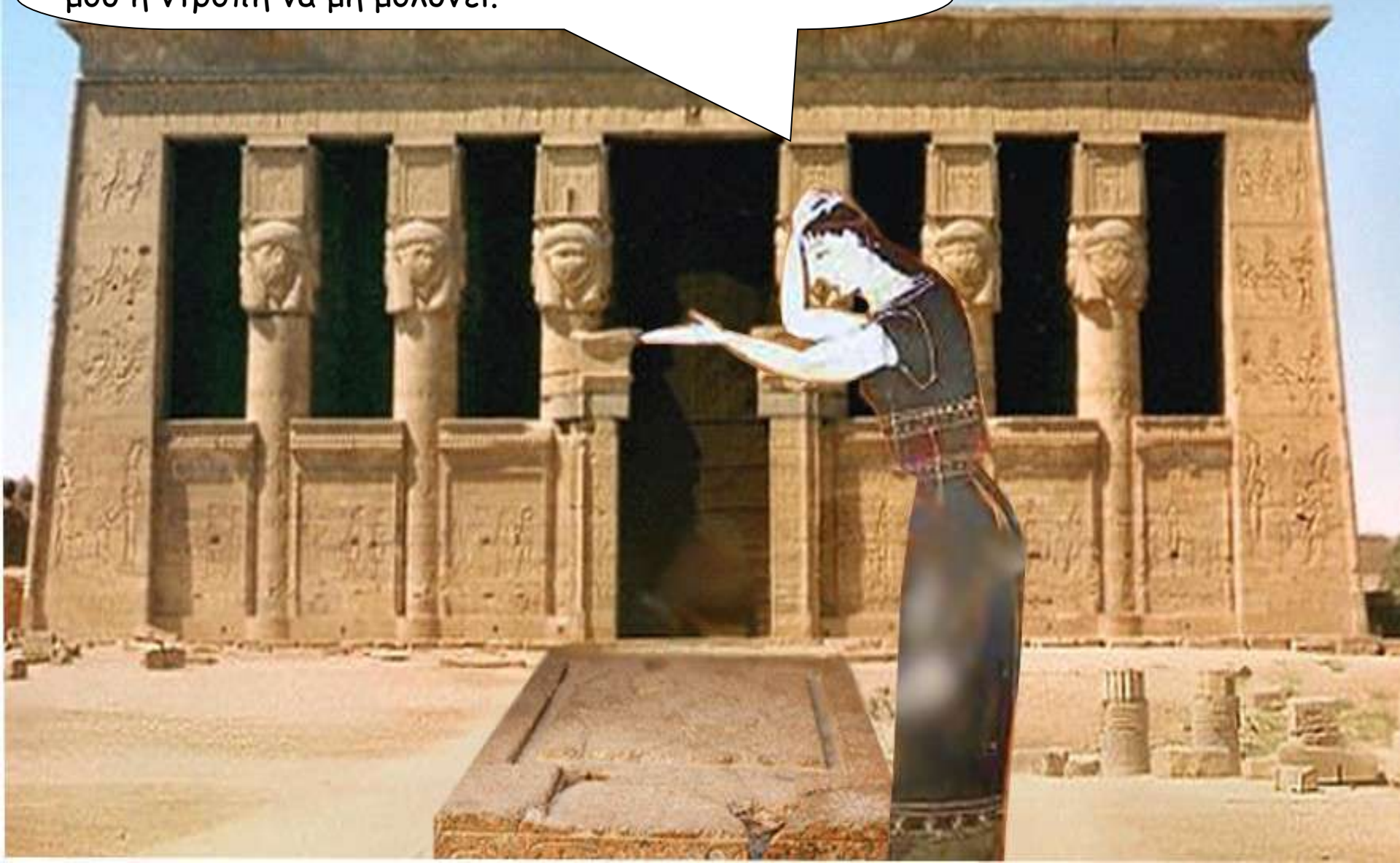
Να ο Νείλος. Εδώ βασιλεύει ο Πρωτέας, που γέννησε το Θεοκλύμενο και τη Θεονόη. Ο δικός μου τόπος είναι η ξακουστή Σπάρτη, Ελένη το όνομά μου. Τα βάσανά μου θα σας ιστορήσω. Η Αφροδίτη, για να κερδίσει το βραβείο ομορφιάς, με έταξε του Πάρη. Όμως η Ήρα του έδωσε το είδωλό μου και όχι εμένα.

Εγώ βραβείο παλικαριάς
στους Έλληνες και Τρώες
ποτέ δεν ήμουν, ήταν το
όνομά μου. Με πήρε ο
Ερμής και μ' έφερε στου
Πρωτέα εδώ τα σπίτια, για
να κρατήσω αγνό το γάμο
μου με τον Μενέλαο. Όμως
από παντού ακούω
κατάρες. Προδότρα με
λογιάζουνε του αντρός μου
κι αιτία για να μπλέξουνε σε
μέγα πόλεμο οι Έλληνες. Κι
όσο ο Πρωτέας έβλεπε τον
ήλιο κανείς για γάμο δε
μιλούσε· μα απ' όταν πέθανε
γυναίκα με ζητά ολοένα ο
γιος του, ο Θεοκλύμενος.

Τον άντρα μου τιμώντας, στου Πρωτέα το μνήμα,
ικέτισσα προσπέφτω, καθάρια να κρατήσει την τιμή
μου. Γιατί, αν κακό όνομα έχω στην Ελλάδα, το σώμα
μου η ντροπή να μη μολύνει.

Το κάστρο τούτο ποιος εξουσιάζει;
Άα! Θεοί, κοιτάζω την πολυμίσητη θωριά
κακούργας γυναίκας, που ξεκλήρισε κι
εμένα κι όλους τους Αχαιούς. Άμποτε να
'χεις την έχθρα των Θεών που τόσο
μοιάζεις με την Ελένη.

Ποιος είσαι και
από πού;

Με λένε Τεύκρο, γιος του Τελαμόνα. Με διώξαν οι δικοί μου από την πατρίδα, τη Σαλαμίνα, γιατί δεν εκδικήθηκα το θάνατο του αδερφού μου, του Αίαντα που σκοτώθηκε στην Τροία, επειδή πήρε άλλος τα όπλα του Αχιλλέα.

Ήσουν στην Τροία, ξένε;

Την κούρσεψα μα πάω κι εγώ χαμένος. Επτά χρονιές περάσαν από τότε. Και την Ελένη πήραμε της Σπάρτης. Την έσυρε ο Μενέλαος από την κόμη, μα δεν έφτασαν στη Σπάρτη κι οι δυο τους χάθηκαν καταμεσίς στο Αιγαίο. Τον Μενέλαο νεκρό τον έχουν στην Ελλάδα.

Ωω δυστυχία! Κι η μάνα της
Ελένης; Τα αδέρφια της;

Η Λήδα; Πήγε στον Άδη μια θηλιά
περνώντας στο λαιμό της για της ντροπές
της κόρης της.
Και οι δυο γιοι του Τυνδάρεω σκοτωθήκαν
για την αδερφή τους, γινήκαν άστρα και
θεούς τους λένε.

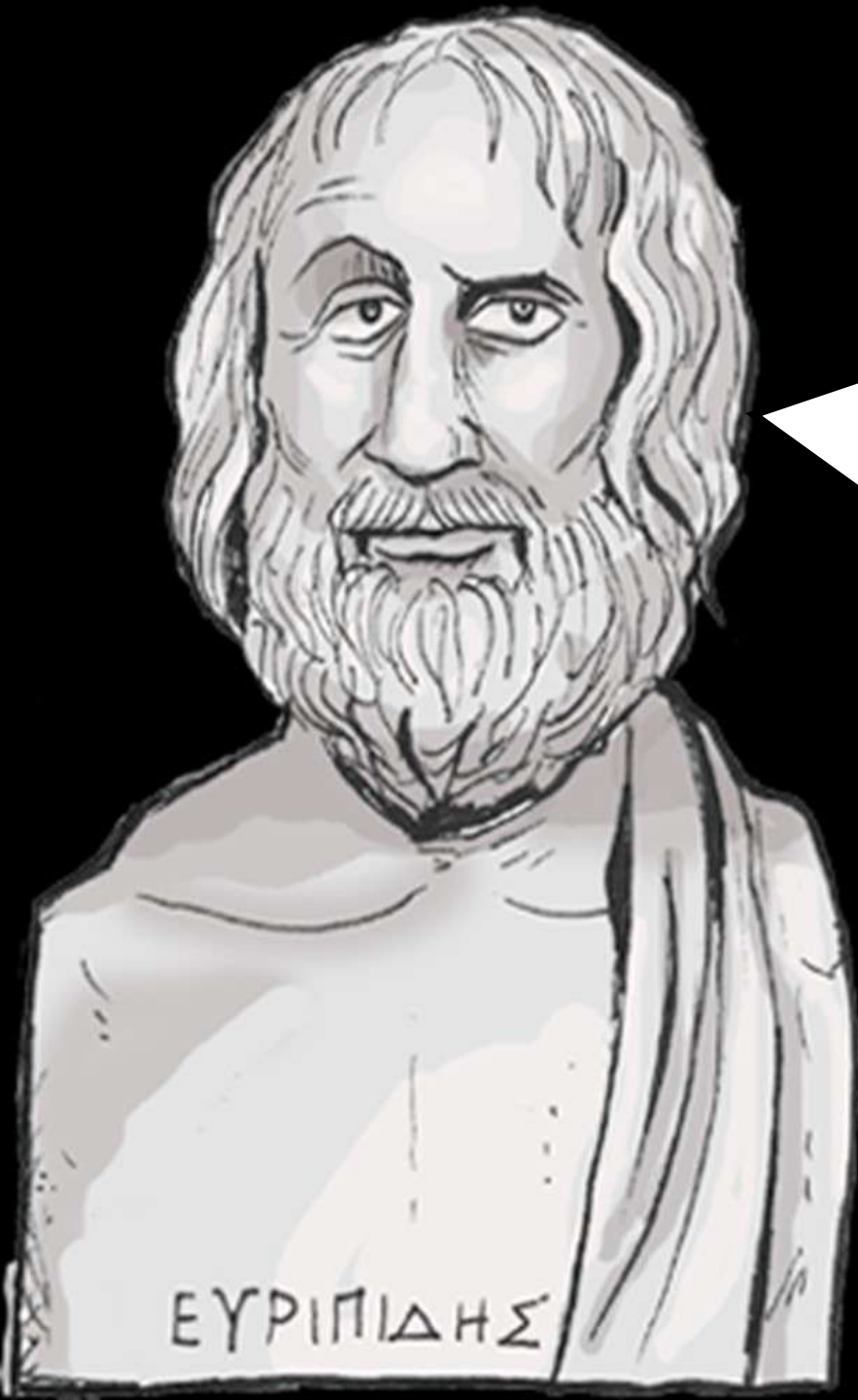
Έρθα σε αυτό το παλάτι, να βρω τη
μάντισσα Θεονόη, να μου μαντέψει πώς θα
πάω στην Κύπρο, όπου με πρόσταξε ο
Φοίβος να ιδρύσω μια πόλη, την Σαλαμίνα.

Θα σε οδηγήσει το ίδιο το ταξίδι. Μα φύγε από τη χώρα, γιατί ο βασιλιάς Θεοκλύμενος, ο γιος του Πρωτέα, σκοτώνει όποιον Έλληνα πετύχει.

Γυναίκα, μακάρι τη χάρη σου οι Θεοί να ξεπληρώσουν. Είσαι όμοια στο κορμί με την Ελένη, μα δεν της μοιάζεις στην ψυχή. Να πάει κατά χαμού, ποτέ της στον Ευρώτα να μη φτάσει. Εσύ καλό να βλέπεις πάντα.

Πάρδος

- *Η είσοδος των
γυναικών του χορού*

Ποιο μοιρολόγι να πιάσω για τα
μαύρα μου δεινά;

Κοντά στην ακροθαλασσιά
άπλωνα ρούχα να στεγνώσουν
και άκουσα το μοιρολόι.

Γυναίκες της Ελλάδας, αχ! Ήρθε ένας ναύτης Αχαιός και μου είπε πως την Τροία τώρα την τρώει φωτιά και πως φταίω εγώ για ένα πλήθος δυστυχίες. Η Λήδα πέθανε για τις ντροπές μου, ο άντρας μου στο πέλαγο είναι πια χαμένος, ο Κάστορας και ο Πολυδεύκης έγιναν άφαντοι.

Άα! Από τότε που σε έσπειρε ο Δίας ποια δυστυχία δεν έχεις υποφέρει; Κρεμάστηκε η μητέρα σου, τα δυο σου αδέρφια δε χάρηκαν τη ζωή τους, δε βλέπεις την πατρίδα πια, σε όλες τις πολιτείες λένε πως πλάγιασες με έναν βάρβαρο και μέσα στα κύματα πνίγηκε ο καλός σου.

Με καράβι ήρθε ο Πάρης στη χώρα μου γι αυτή τη δύσμοιρη ομορφιά, τον έρωτά μου να κερδίσει. Μαζί του και η δολοπλόκα Αφροδίτη οδηγώντας τους Δαναούς και τους Τρώες στο χαμό. Όμως η Ήρα έστειλε τον Ερμή που μ' άρπαξε και μ' έφερε εδώ σ' αυτόν τον τόπο τη δόλια, αιτία για να σφαχτούν οι Έλληνες και οι Τρώες και να λερώνει το όνομά μου ψεύτικη ντροπιασμένη φήμη.

Ξέρω, σε ζώνουν συμφορές,
μα πρέπει με υπομονή να
βαστάξεις τις πίκρες.

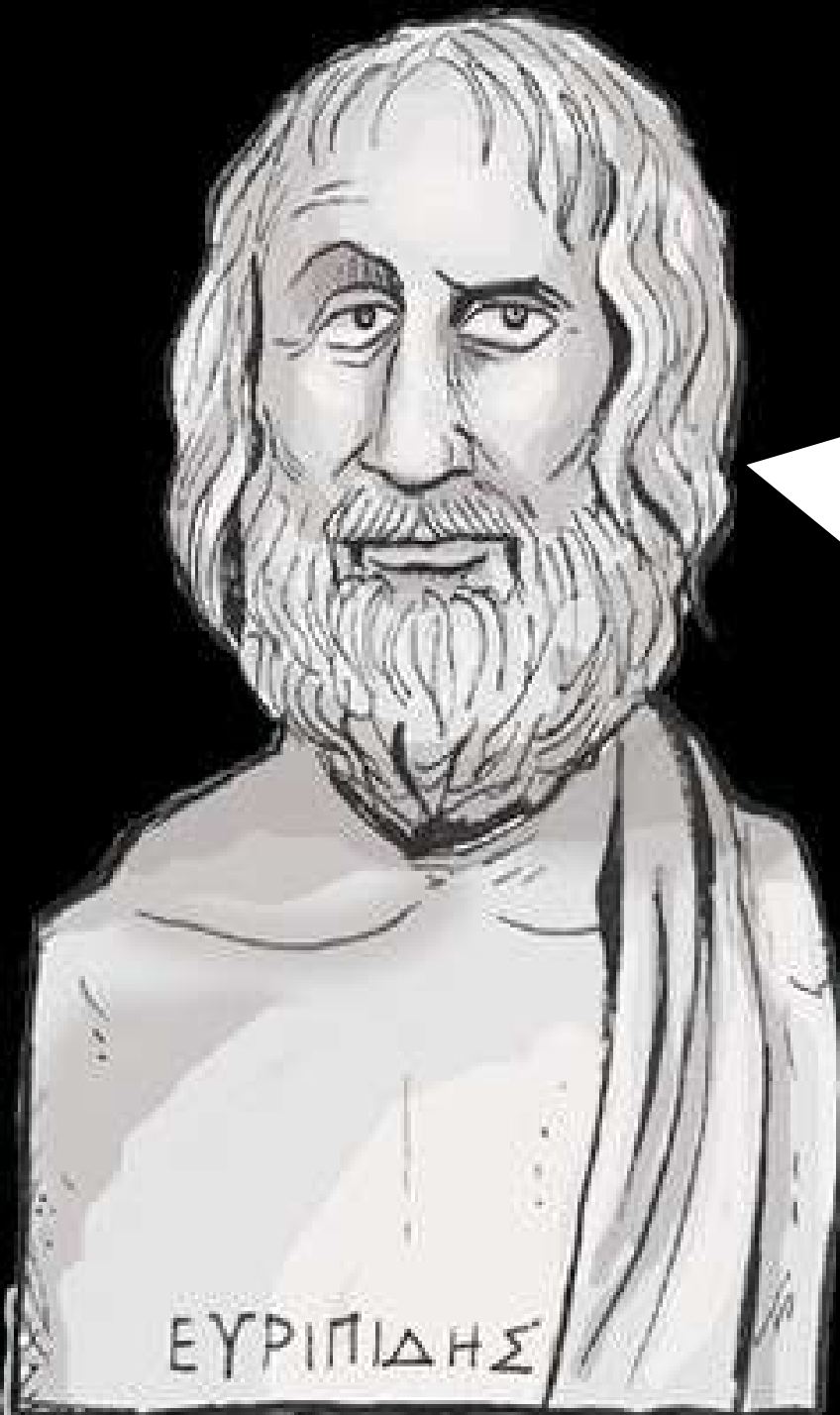
Καλές μου, ολάκερη η ζωή μου είναι αλλόκοτη. Δύο οι φταίχτες, η Ήρα και η ομορφιά μου. Μακάρι να είχα μεγάλη ασκήμια και να ξεχνούσαν την κακιά μου φήμη οι Έλληνες. Όμως πολλά δεινά με ζώνουν. Δίχως να φταίω με κακολογούν. Ενώ ήμουν λεύτερη, οι θεοί με έκαναν σκλάβα σε βάρβαρους, ο άνδρας μου δεν είναι ζωντανός, έγινα φονιάς της μάνας μου, η κόρη μου κακογερνάει ανύπανδρη, τα δυο μου αδέρφια, οι Διόσκουροι, πεθάναν, εγώ ενώ είμαι ζωντανή, νεκρή λογιέμαι και στη Σπάρτη δεν μπορώ να πάω χωρίς το Μενέλαο. Γιατί λοιπόν να ζω;

Να πας μέσα στο παλάτι και να ρωτήσεις τη Θεονόη, που όλα τα γνωρίζει, αν ζει ακόμα ο άνδρας σου.

Αν ο άντρας μου έχει χαθεί, ορκίζομαι πως θα σκοτωθώ.

Α'

ΕΠΕΙΣΟΔΙΟ

- *Η είσοδος του Μενέλκου*
- *Η αφιλόξενη γερόντισσα*

Εγώ ο Μενέλαος που κάποτε οδήγησα το στράτευμα στην Τροία, τώρα είμαι ναυαγός, ο δόλιος, σε αυτή τη χώρα. Συντρίμια γίνηκε το καράβι μου κι έκρυψα σε μια σπηλιά τη γυναίκα μου, την Ελένη, αιτία των συμφορών μου, που την έφερα από την Τροία. Κι από τους συντρόφους μου, όσοι απόμειναν τους έβαλα να τη φυλάγουν. Μόνος γυρίζω ψάχνοντας να βρω κάτι για κείνους να τους χορτάσω. Εε δε θα 'ρθει ένας θυρωρός στην πόρτα;

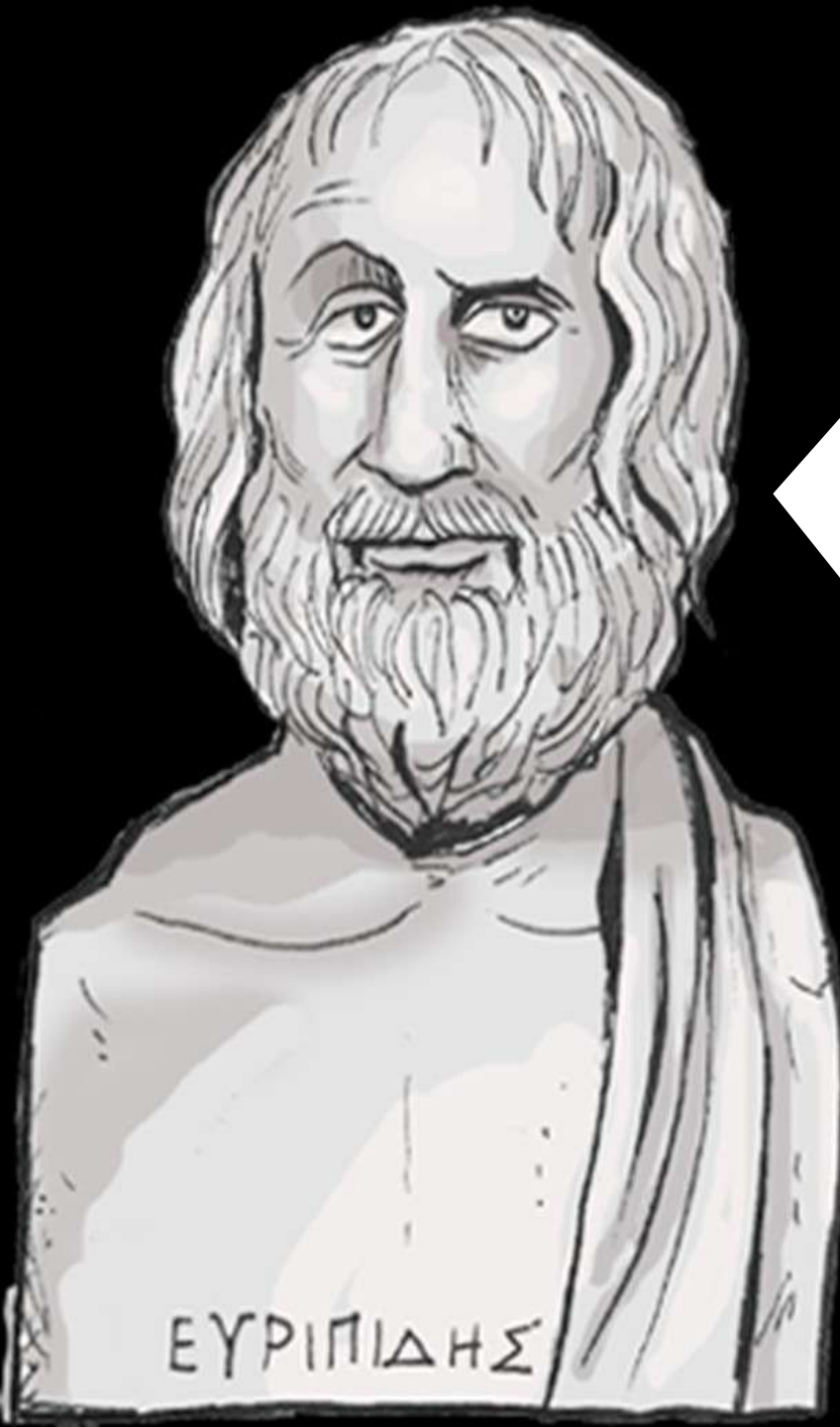
Ποιος είναι εκεί έξω; Αν είσαι Έλληνας φύγε, γιατί θα σε σκοτώσουν.

Μη σπρώχνεις ντε. Τους ναυαγούς κανείς δεν τους πειράζει. Ήμουν κάποτε κι εγώ σπουδαίος κι οδήγησα στρατό στην Τροία. Ο βασιλιάς είναι μέσα;

An illustration of a man and a woman in ancient Greek attire. The man on the left has a beard and is wearing a brown tunic. The woman on the right has her hair styled in an updo and is wearing a brown dress. They are standing in front of a classical building with columns and statues. Two speech bubbles are overlaid on the image.

Λείπει και είναι μέγας εχθρός των Ελλήνων, γιατί φέρανε εδώ την Ελένη από τη Λακεδαίμονα προτού να πάνε οι Αχαιοί στην Τροία. Ο βασιλιάς σκοτώνει όποιον Έλληνα φτάνει στην Αίγυπτο. Επειδή φοβάται μην του πάρει την Ελένη.

Μα τι να πω; Ήρθα από την Τροία και φέρνω την Ελένη, που κρύβω μέσα στη σπηλιά, και τώρα μέσα σε αυτό το σπίτι κάποια άλλη κατοικεί με το όνομά της. Εδώ θα καρτερώ το βασιλιά, αν δείξει καλοσύνη, του ζητώ βοήθεια, αν όχι, θα τρέξω να κρυφτώ στο συντριμμένο μου καράβι.

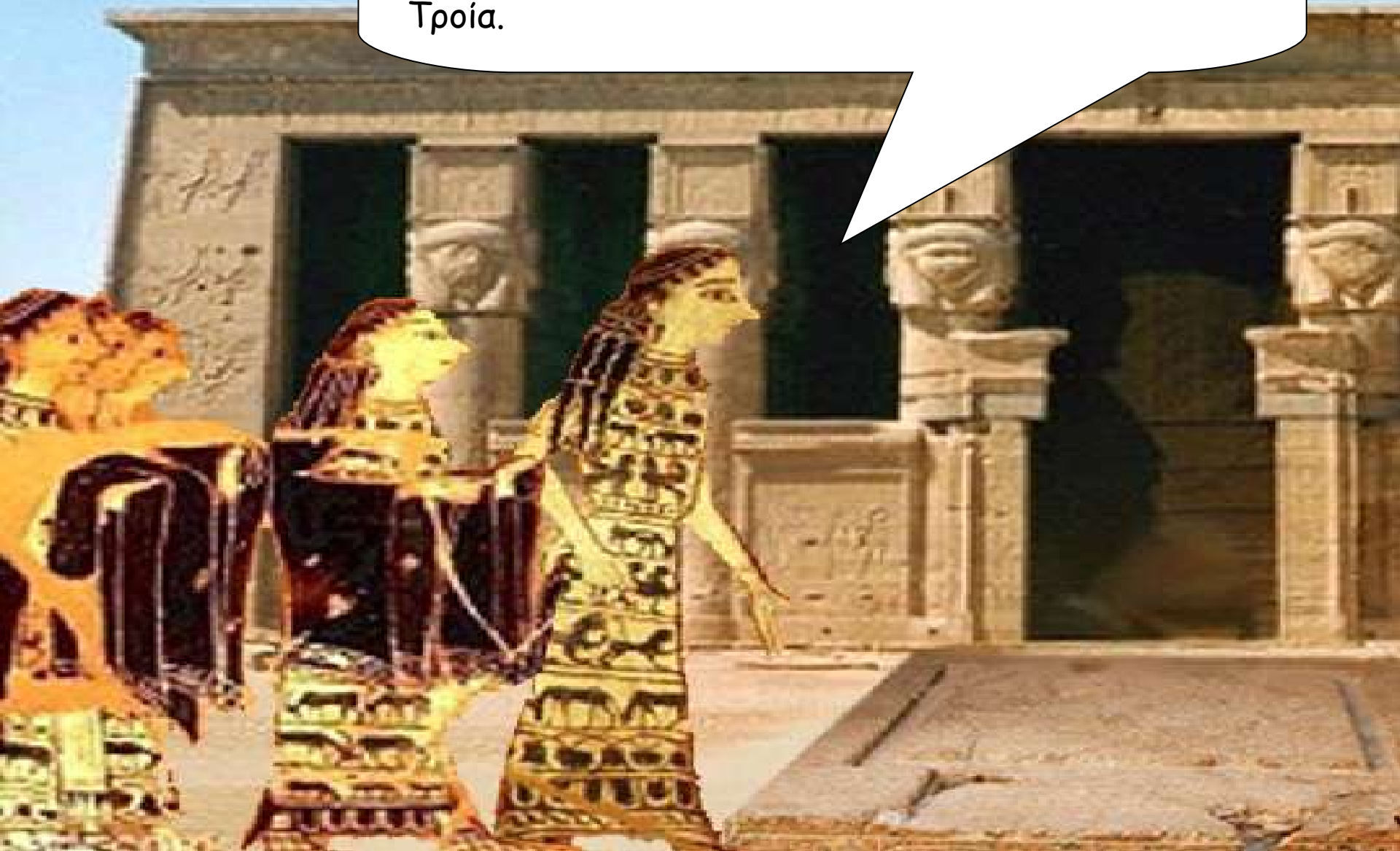

Επιπάρδος B'

Επεισόδιο

- Η επιστροφή του χορού και της Ελένης
- Η εμφάνιση του Μενέλαου
- Η Ελένη αναγνωρίζει τον Μενέλαο
- Η είσοδος του αγγελιαφόρου και η ανάληψη του ειδώλου
- Ο Μενέλαος αναγνωρίζει την Ελένη
- Το πρόβλημα της σωτηρίας
- Η απόφαση της Θεονόης
- Το σχέδιο της σωτηρίας

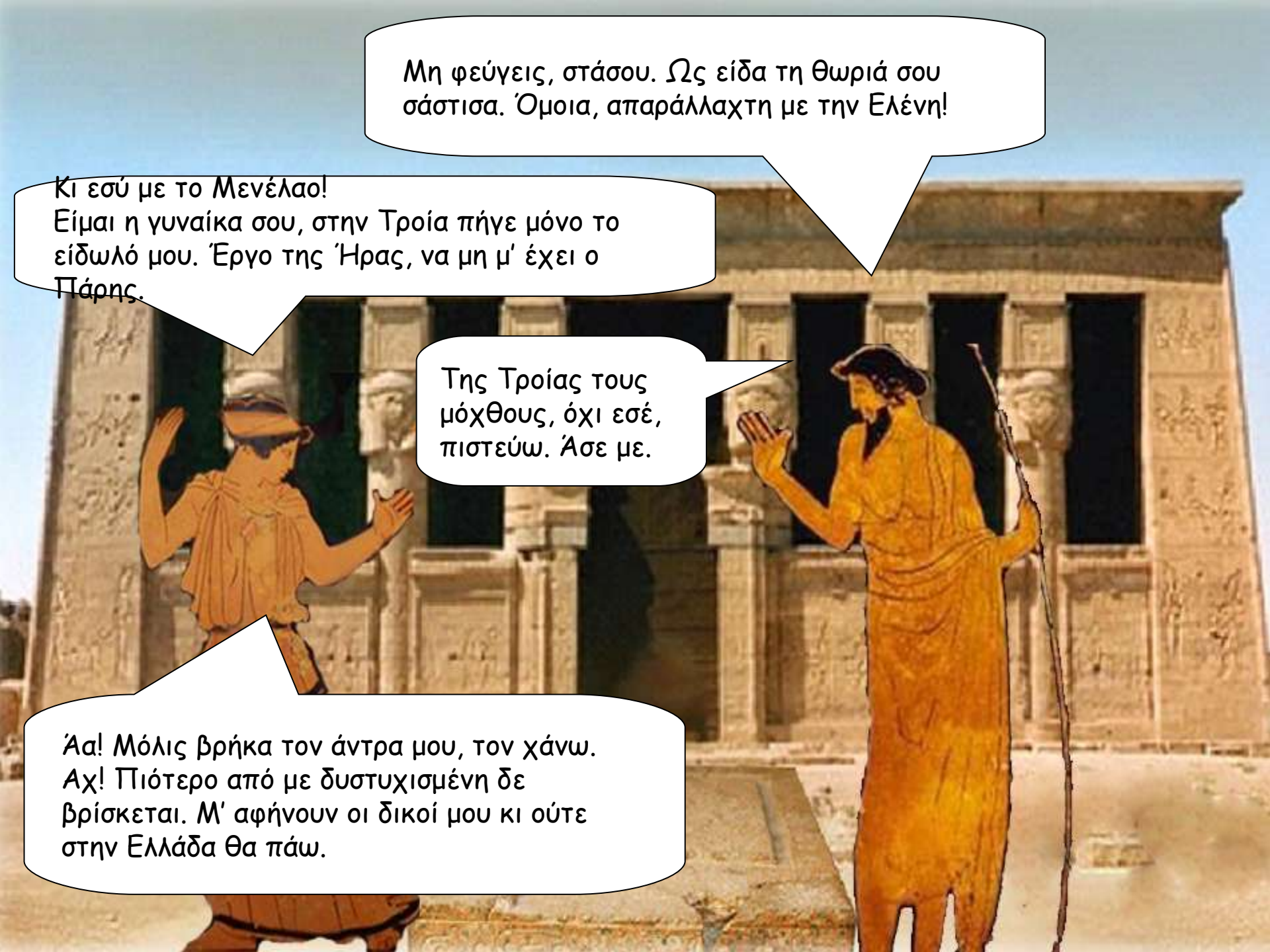
Η μάντισσα Θεονόη μέσα στο παλάτι το είπε ξάστερα.
Ο Μενέλαος δεν πήγε στον Άδη μα στο πέλαγο
παραδέρνει χωρίς φίλους από τότε που άφησε την
Τροία.

Ευχάριστες ειδήσεις ο άνδρας μου είναι ζωντανός!

Άα, ποιος είναι αυτός; Κάποιος με κυνηγά για να με πιάσει. Ο ανόσιος γιος του Πρωτέα, ο Θεοκλύμενος, μηχανεύεται για με παγίδες.

Μη φεύγεις, στάσου. Ως είδα τη θωριά σου
σάστισα. Όμοια, απαράλλαχτη με την Ελένη!

Κι εσύ με το Μενέλαο!

Είμαι η γυναίκα σου, στην Τροία πήγε μόνο το
είδωλό μου. Έργο της Ήρας, να μη μ' έχει ο
Πάρης.

Της Τροίας τους
μόχθους, όχι εσέ,
πιστεύω. Άσε με.

Άα! Μόλις βρήκα τον άντρα μου, τον χάνω.
Αχ! Πιότερο από με δυστυχισμένη δε
βρίσκεται. Μ' αφήνουν οι δικοί μου κι ούτε
στην Ελλάδα θα πάω.

Σε γύρευα, Μενέλαε, έγινε θαύμα τρανό.
Εχάθηκε η γυναίκα σου, ανέβηκε στα
ουράνια κι άφησε τη σπηλιά αδειανή που
μέσα της την είχαμε.

Αυτά με κείνα σμίγουν. Συμφωνούνε
τα λόγια, άρα μου είπε την αλήθεια.

Ω! λαμπρή μέρα, που μες στην αγκαλιά μου σ' έχει φέρει! Πάλι μαζί. Τώρα πια μαθαίνω τις δολοπλόκες τέχνες της Θεάς. Τα δάκρυα είναι της χαράς μου.

Τον άντρα μου έχω, που τον καρτερούσα χρόνια και χρόνια να έρθει από την Τροία. Όμως πρέπει να φύγεις απ' τη χώρα, γιατί θα σε σκοτώσει ο Θεοκλύμενος, που για να ξεφύγω το γάμο του, ήρθα ικέτισσα εδώ στον τάφο του Πρωτέα.

Δε φεύγω. Κάλλιο ας χαθώ χτυπώντας τους εχθρούς μου.

Μονάχα μια ελπίδα υπάρχει να σωθούμε. Να γίνω ικέτισσα στη Θεονόη, στον αδερφό της να μην πει πως ήρθες.

Πιάσε το δεξί μου χέρι κι έλα ορκίσου. Άμα χαθείς εσύ κι εγώ πεθαίνω.

Ἰκέτισσα σου προσπέφτω και σε παρακαλώ να μη χάσω τον άντρα μου τώρα που τον βρήκα. Στον αδερφό σου μην τον μαρτυρήσεις. Ο Ερμής μ' έδωσε στον γονιό σου να με φυλάξει για τον άνδρα μου εδώ που με γυρεύει. Μη χαριστείς στον άδικο αδερφό σου, το δίκαιο πατέρα σου αδικώντας.

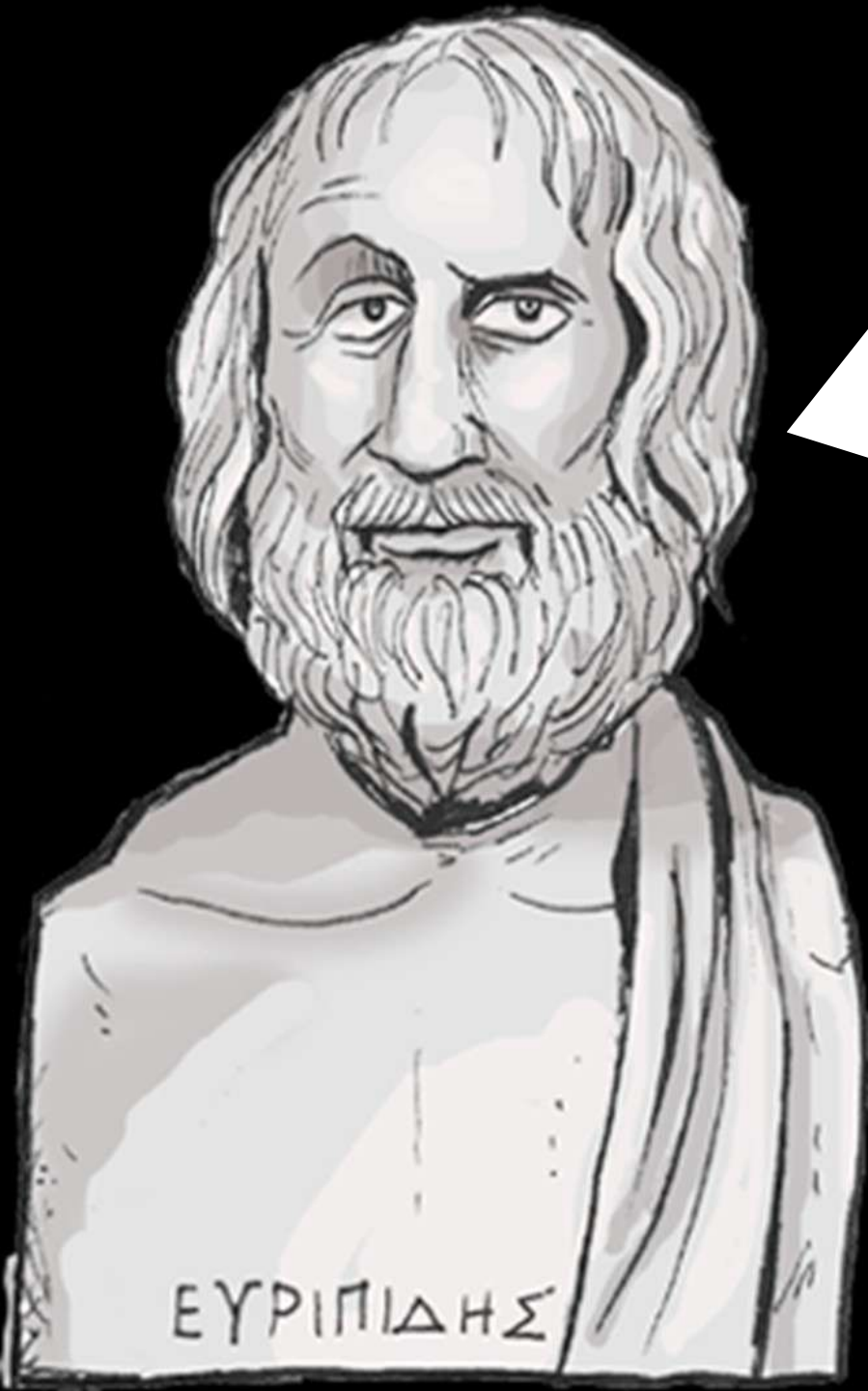
Γι αυτά που με ικετέψατε σωπαίνω. Στην άμυαλη πράξη εγώ του αδερφού μου δε γίνομαι βοηθός.

Μενέλαε, για να σωθούμε θα λέω πως τάχα έχεις πεθάνει. Εσύ θα πεις πως είδες το Μενέλαο να πεθαίνει. Σαν πεθαμένο εγώ θα ζητήσω από τον Θεοκλύμενο σε πελαγίσιο τάφο να σε θάψω. Θα του γυρέψω πλοίο για να αδειάσω τις νεκρικές μου προσφορές στο κύμα.

Καράβι αν βρω όλους τους άνδρες πλάι πλάι με γυμνά σπαθιά θα στήσω.

Α' Στάσιμο

*Η ματαιότητα του
πολέμου και η
ανεξερεύνητη βούληση
των θεών*

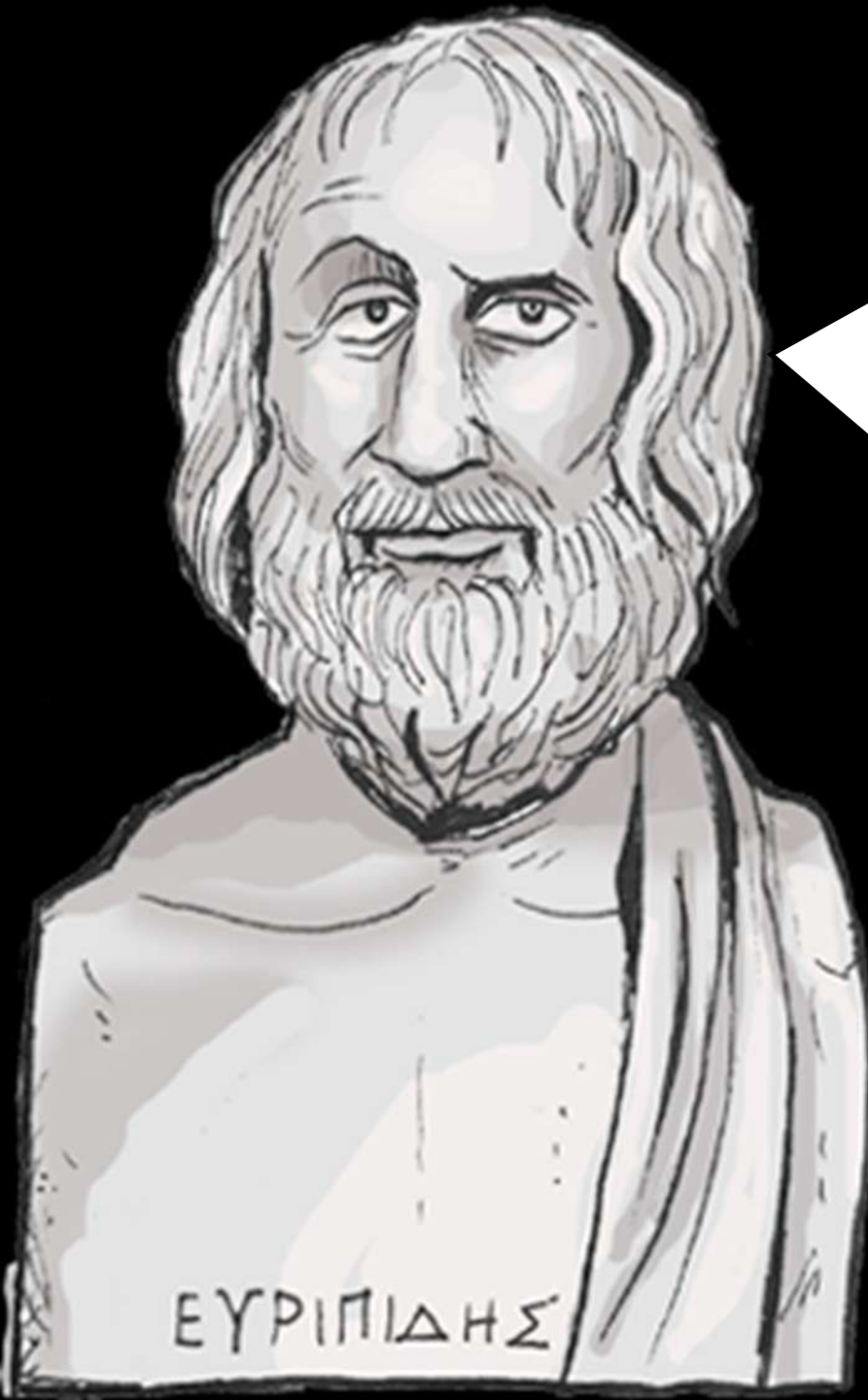
Αηδόνα, κλάψε τον
πόνο και τα δάκρυα
των γυναικών της
Τροίας.

Πλήθος
χάθηκαν οι
Αχαιοί

Ανέμουαλοι όσοι
αποζητούν τη δόξα
στον πόλεμο

Τι 'ναι θεός, τι μη θεός
και τι 'ναι ανάμεσά
τους;
Εδώ κι εκεί των θεών
οι γνώμες πηδούν.

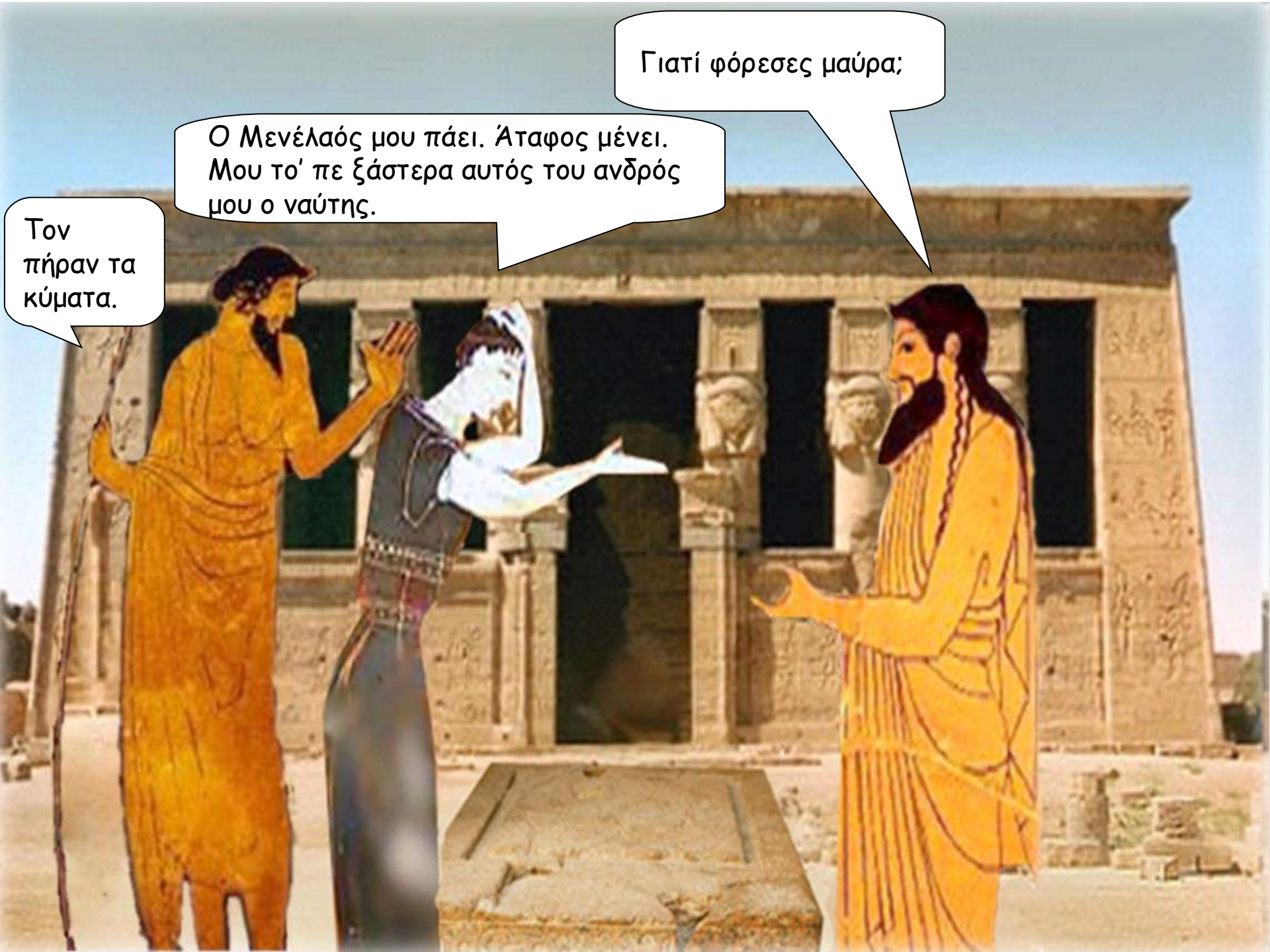
Γ' Επεισόδιο

- *Η είσοδος του Θεοκλύμενου*
- *Το «πένθος» της Ελένης*
- *Το αίτημα της Ελένης*
- *Η συμβολή του Μενέλαου*
- *Η ολοκλήρωση της πλεκτάνης*
- *Οι αμοιβαίες υποσχέσεις*

Γιατί φόρεσες μαύρα;

Ο Μενελάος μου πάει. Άταφος μένει.
Μου το' πε ξάστερα αυτός του ανδρός
μου ο ναύτης.

Τον
πήραν τα
κύματα.

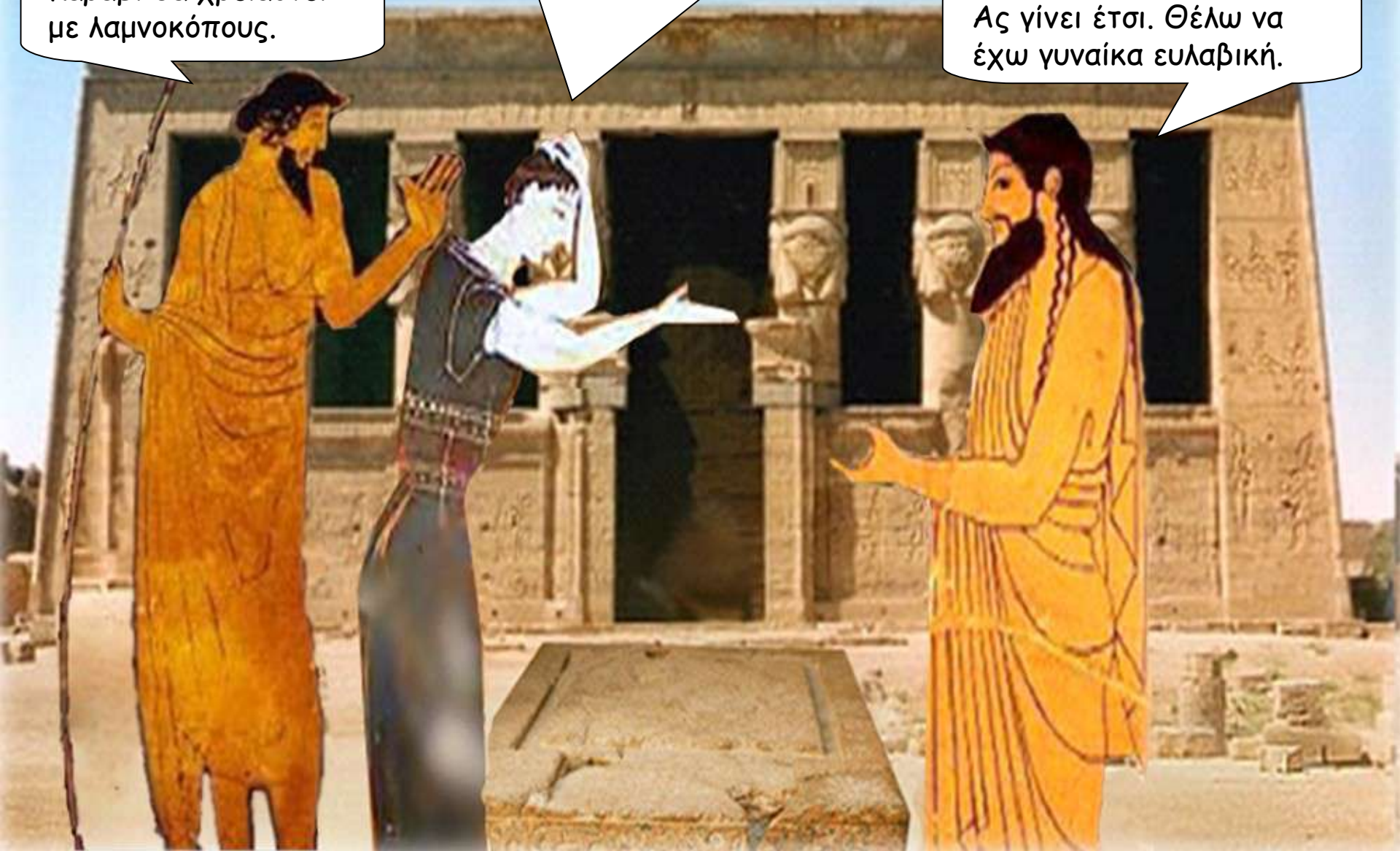

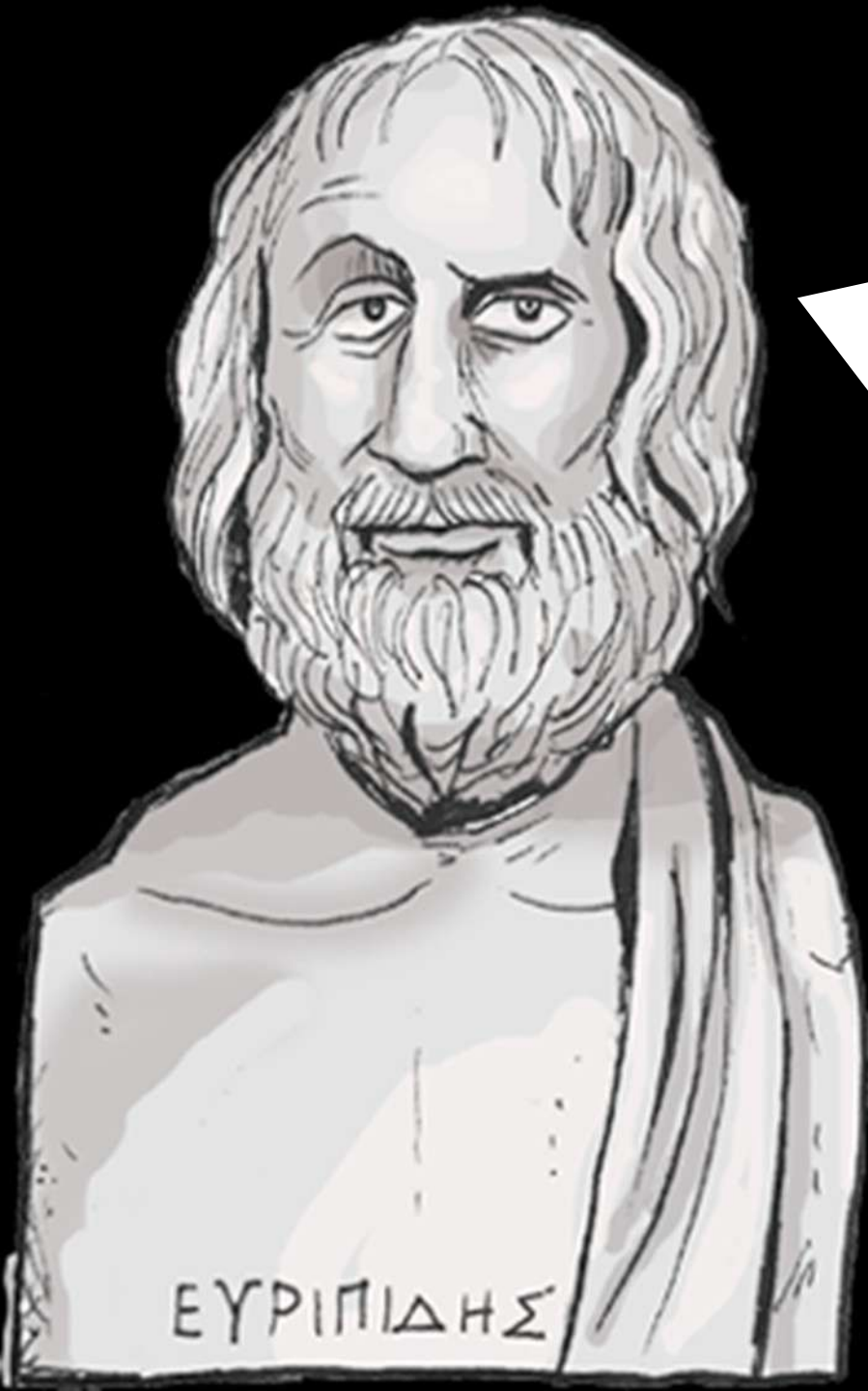

Πριν ετοιμάσεις τον γάμο μας, σε παρακαλώ τον πεθαμένο άντρα μου να θάψω. Συνήθεια των Ελλήνων για τους πνιγμένους να σκορπάμε δώρα μες στο κύμα.

Καράβι θα χρειαστεί με λαμνοκόπους.

Ας γίνει έτσι. Θέλω να έχω γυναίκα ευλαβική.

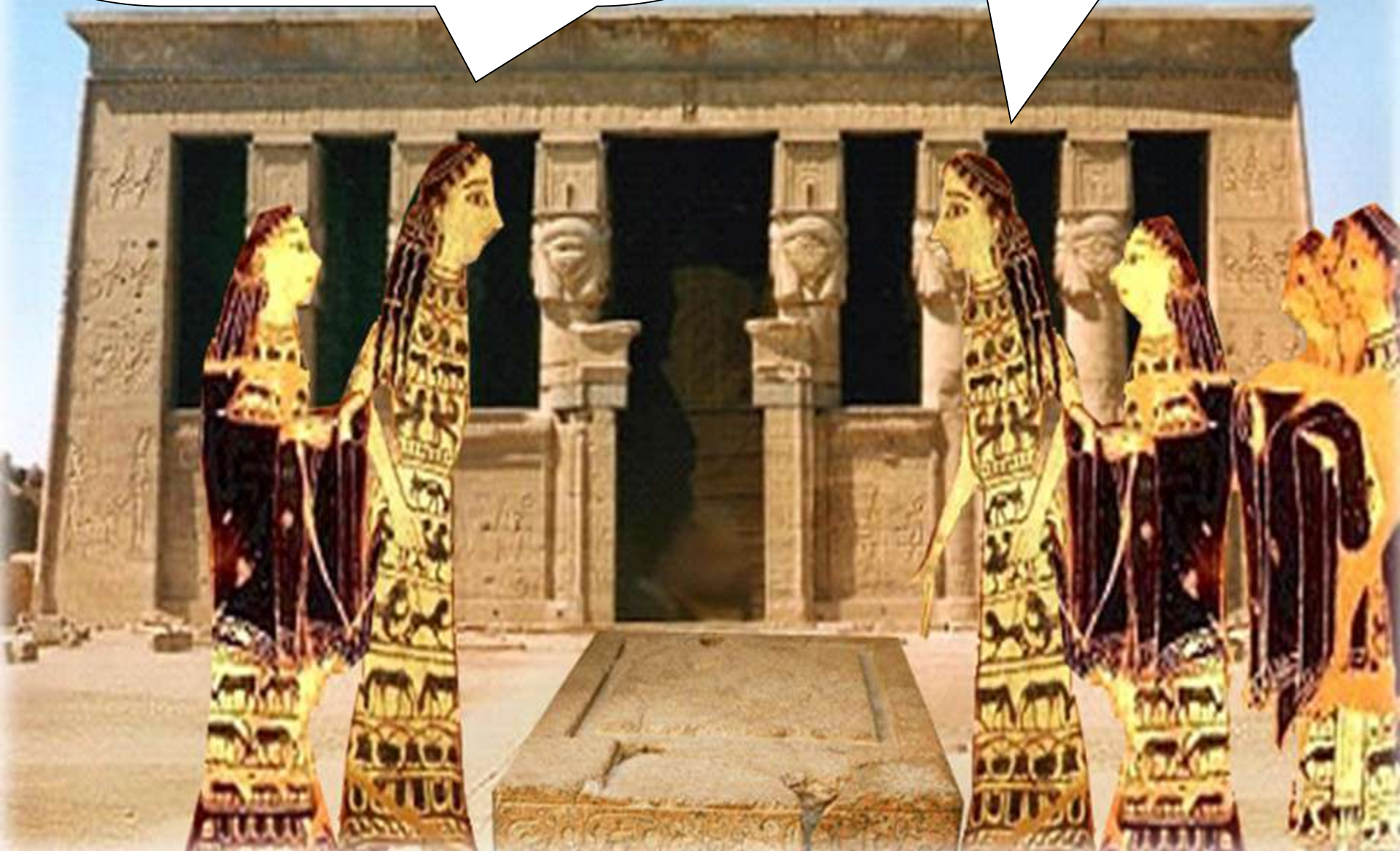

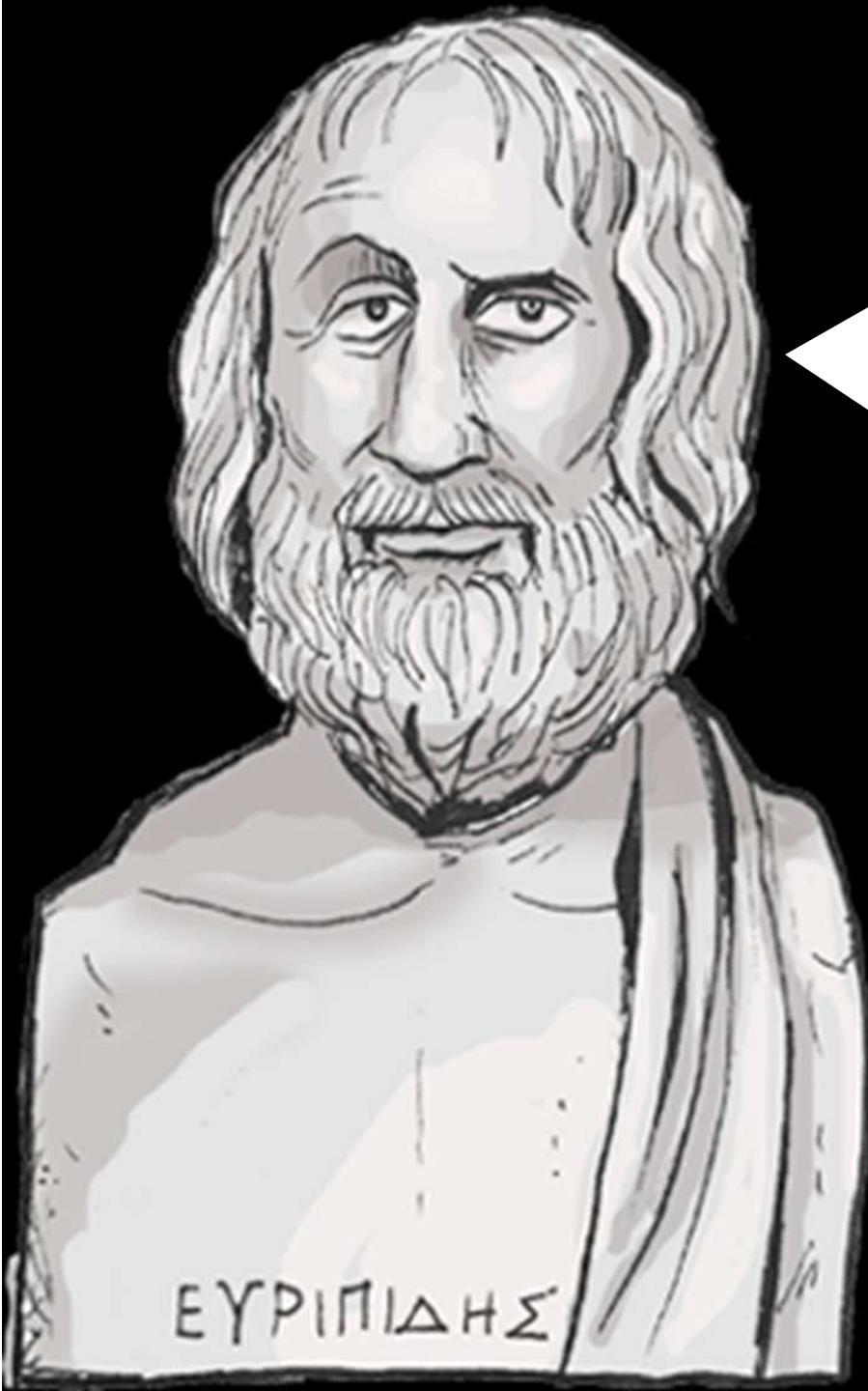
Β' Στάσιμο

*Μέσα από την ανατροπή η
αποκατάσταση της
ισορροπίας*

Κάποτε η Δήμητρα χύθηκε απάνω στα βουνά, ζητώντας ανωφέλευτα την κόρη που δολερά είχαν κλέψει.

Ελένη πάνω από το μέτρο η ομορφιά σου, μα όλα καλά να σου έρθουν τώρα

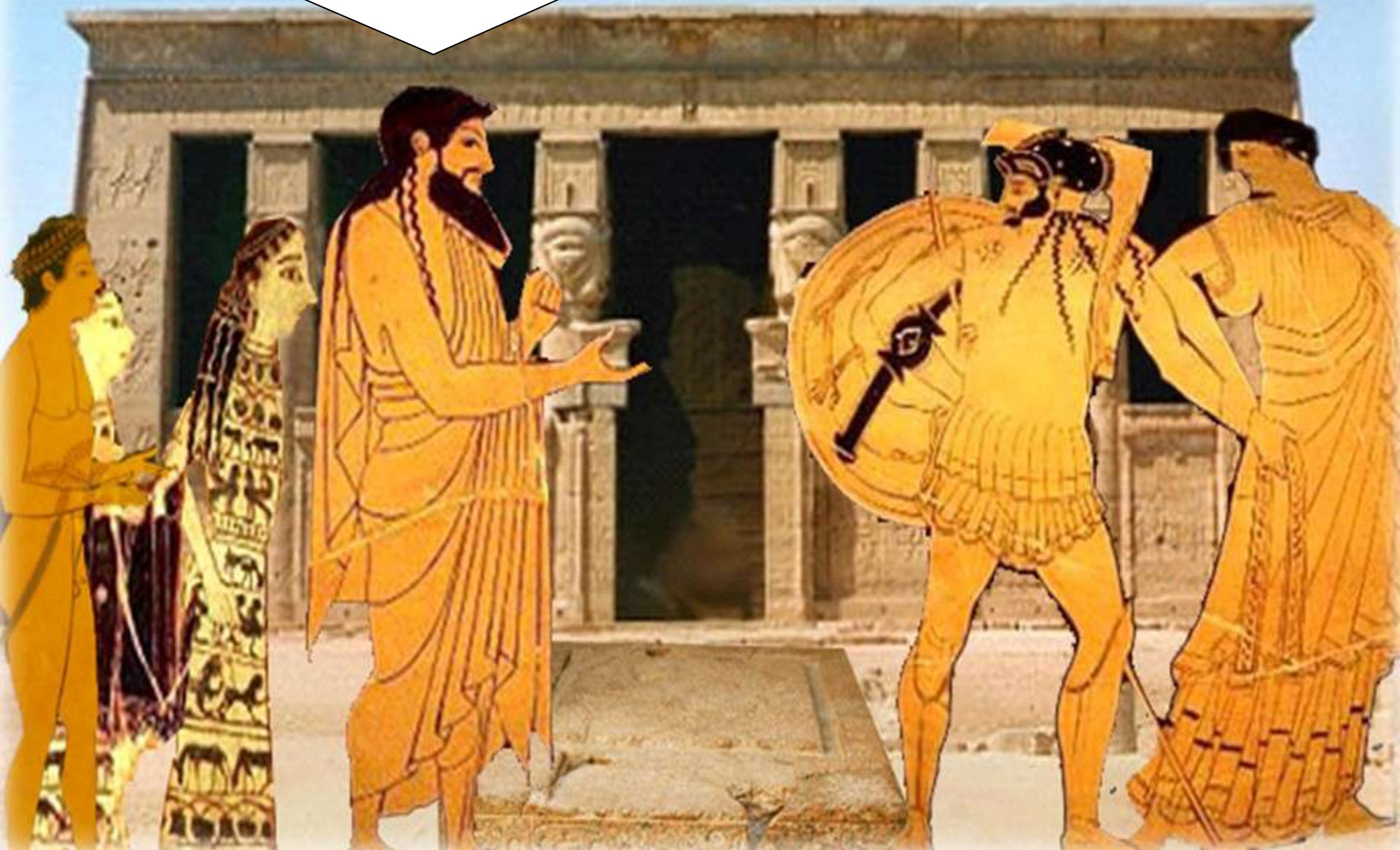

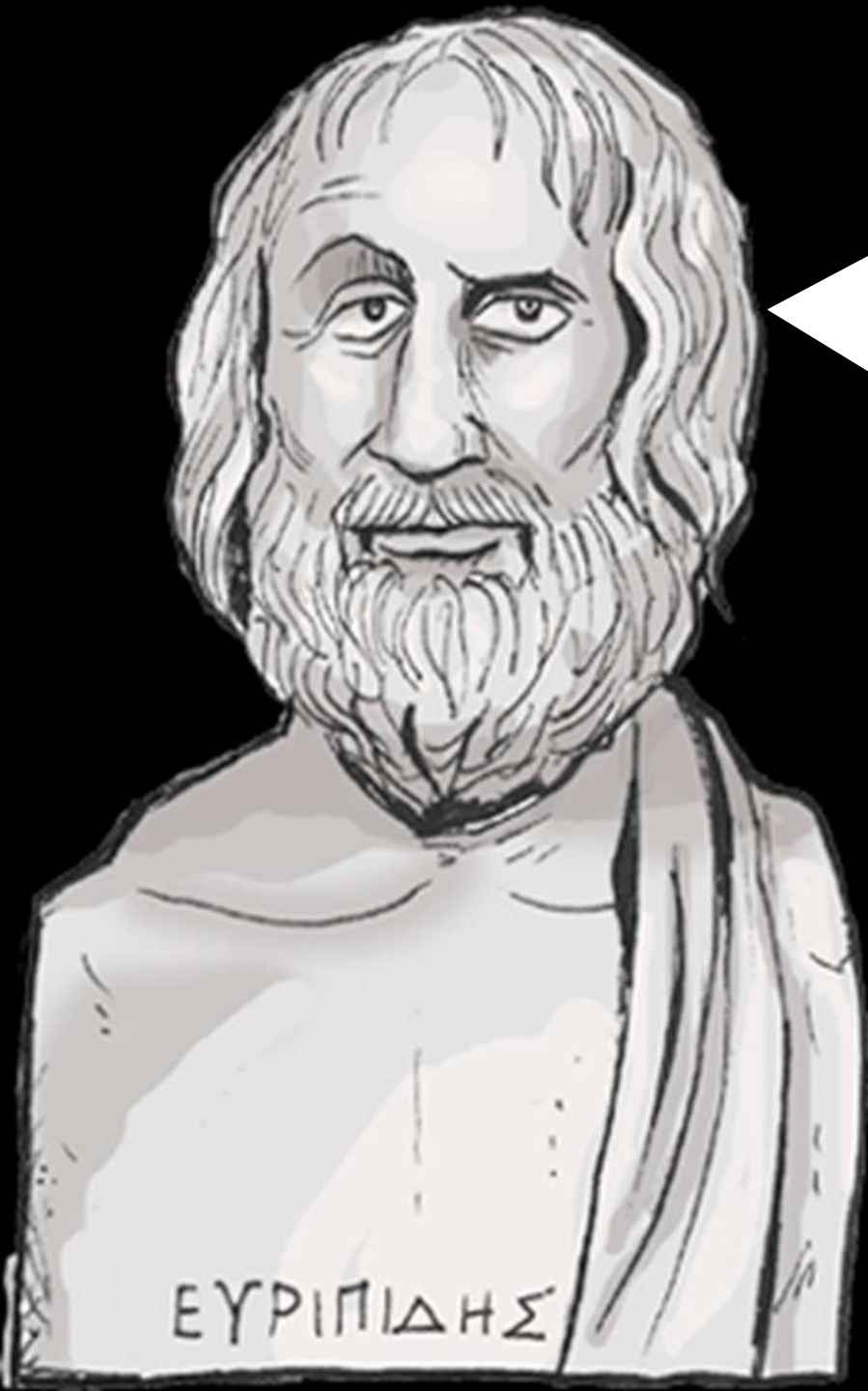
Δ'

Επεισόδιο

- Τα νέα από το παλάτι
- Η παρέμβαση του Θεοκλύμενου και οι αντιδράσεις της Ελένης
- Οι οδηγίες του Θεοκλύμενου
- Η προσευχή του Μενέλαου

Δούλοι, με τη σειρά να προχωράτε, καθώς ο ξένος όρισε, κρατώντας τις προσφορές που θα ριχτούν στο κύμα. Στο πλοίο θα είναι αυτός ο κυβερνήτης και θα τον υπακούν οι ναύτες μου όλοι. Εγώ στο παλάτι θα ετοιμάζω το γάμο μου.

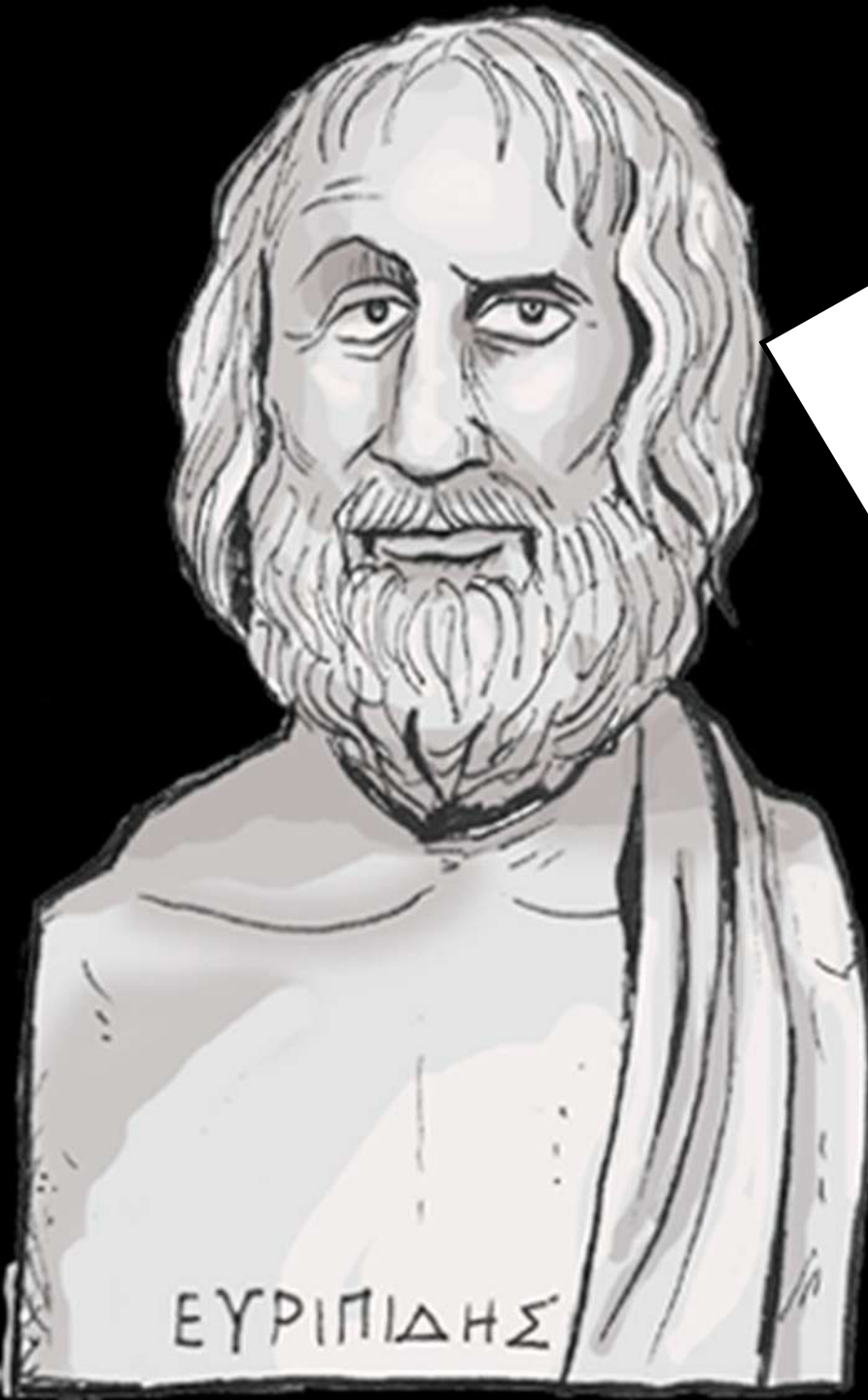
Γ' Στάσιμο
Οι ευχές του χορού

Ω! μακρόλαιμα λυβικά
πουλιά διαλαλήστε το
μαντάτο ετούτο: «ο
Μενέλαος γρήγορα στο
σπίτι του θα φτάσει».

Γοργοτάξιδο καράβι της
Σιδώνας οδήγησε την
Ελένη στη Σπάρτη.

Διόσκουροι, στείλτε πρώτο
αέρα να σπρώξει το καράβι
και σβήστε την κακή φήμη που
φορτώθηκε η Ελένη.

Ἔξοδος

- Η είσοδος του αγγελιαφόρου
- Η αγγελική ρήση: τα νέα από το λιμάνι
- Η άφιξη των συντρόφων του Μενέλαου
- Η θυσία
- Η μάχη
- Η σωτηρία του αγγελιαφόρου
- Η αντίδραση του Θεοκλύμενου
– η επέμβαση του υπηρέτη
- Η εμφάνιση των Διόσκουρων
- Η αντίδραση του Θεοκλύμενου
- Οι στοχασμοί του χορού

Σε βρίσκω αφέντη για κακό μαντάτο. Έφυγε από τη χώρα πια η Ελένη.
Ο Μενέλαος την πήρε με καράβι, αυτός που ήρθε και σου είπε το
χαμό του.

Αχ! Ο δυστυχισμένος, μιας γυναίκας οι πονηριές να με
γελάσουν. Πάει ο γάμος. Θα εκδικηθώ την προδότρα
Θεονόη.

Μπροστά μας
ήταν ο Μενέλαος
και μας ξέφυγε!

The image depicts a scene from a Greek play. In the center, two winged figures, likely the Dioscuri, stand with their hands clasped. They are wearing golden, draped robes and have large, feathered wings. To the left, two women in ornate, patterned dresses are engaged in conversation. To the right, a man with a long beard and a golden robe stands with his hands outstretched, as if speaking. The background features a classical Greek temple with columns and a pediment.

Είμαστε οι Διόσκουροι.
Θεοκλύμενε, συγκράτησε
το θυμό σου. Δεν ήταν
γραφτό να γίνει γυναίκα
σου η Ελένη. Η Θεονόη
δε σε αδικεί που δείχνει
σέβας στους νόμους των
Θεών και του γονιού σας.

Οι γνώμες αλλάζουν ολοένα των Θεών,
όμως στο αναπάντεχο ο Θεός δίνει
τέρμα. Έτσι τέλειωσε τούτη η ιστορία.

Αφού οι θεοί το θέλουν, θα
πάψω την έχθρα μου για την
Ελένη κι ούτε την αδερφή μου
θα σκοτώσω. Να ξέρετε πως
η αδερφή σας, η Ελένη, είναι
γεμάτη ευγένεια και
φρονιμάδα.